

arhi

REM. Küsimusleht nr. 28. 1941.

Teadeteandja nimi

Korrespondendi liikmekaardi nr.

Asukoht (khk., v., k., t.)

Postiaadress

Saate kuupäev

Andmed saadud (nimi, vanus, elukutse, asukoht)

Tähelepanemiseks (enne täitmist läbi lugeda). Vastused palutakse kirjutada käesoleva küsimuslehe parempoolsele, tühjale veerule, vastava küsimuse kohta, kusjuures vastus varustatagu küsimuse numbri ja tarbe korral ka alanumbriga. Vastuste veerule märgitagu peale jaatava või eitava teate veel küsitava eseme või nähtuse rahvapärased nimed, kirjeldus ja muud tarvilikud seletused, mis teadete saatjal üldse öelda on. Pikemate seletuste puhul palutakse kasutada lisalehti.

Tõrvapõletamine.	
Küsimused.	Vastused.
1. Kas Teie ümbruses põletatakse (põletati) tõrva? Missuguseid nimetusi on sellel tegevusel (põletama, ajama)?	
2. Missugune puuliik oli tõrva-puuna eelistatud? Miks? Kuidas nimetatakse tõrvapõletamiseks valmisolevaid puid (tõrvaksed, kared jne.)? Kui suurteks tükkideks on tõrvapuud lõhutud? Kas on kogutud ka puhast vaiku tõrvapõletamiseks? Kuidas see toimus? Missuguseid tööriistu selleks tarvitati? Kas on tõrva-puudele lisatud mingit lisamaterjali (luid jm.)? Mis oli selle otstarve?	
3. Kas põletatakse (on põletatud) tõrva maa sisse kaevatud aukudes? Kuidas neid auke nimetati (auk, haud jne.)? Kuhu need augud kaevati (tasasesse maasse, kuhugi künkasse)? Miskujulised need augud on (olid)? Joonistage läbilõiked ja märkige mõõtmed! Teatage nende täpne asukoht! Kas neid veel kasutatakse?	
4. Kuidas aeti tõrva nendes aukudes? Kuidas laotakse puud sisse? Millega kaetakse auk pealt kinni? Kuidas toimus süütamine? Missuguseid märke pandi tähele enne süütamist (ilma, tuule suunda jne.)? Kaua kestab tõrvahaua põlemine? Kas oli vajalik valvamine? Kas ühe tõrvahaua juures jätkus ühest inimesest või oli vaja rohkem tööjõudu?	
5. Kas kasutatakse (on kasutatud) tõrvaajamiseks raudpada? Kui pikad olid patta asetatavad tõrvapuud ja kuidas nad sinna asetati? Kuhu paigutati pada? Mis moodustas paja aluse (kivi, puulauad või muud)? Millega suleti pajaservad (mullaga, saviga jne.)? Mille kaudu voolas tõrv välja? Kaua kestis pajaga tõrvapõletamine ja palju saadi tavaliselt tõrva?	

6. Kas kasutatakse tõrvapõletamiseks kiviahjusid? Missugustest kividest need olid ehitatud? Miskujulised ja kui suured on need ahjud? Kuidas nimetatakse sisemist ja välimist ahju (*emaahi, isaahi, käreruum* jne.)? Kui paksud on ahjude seinad? Kas on sisemise ahju jaoks kasutatud teistsugust kivimaterjali? Kuhu on tõrvaahjud ehitatud (elamute lähedale, kaugemale metsa)?

7. Kas tuntakse lõõridega ahju? Kus asetseb ahjul kütisavaus ja kus tõmbeaugud? Kuidas toimus ahju täitmine? Kas valitses tõrvapuude sisseladumises mingisugune kindel kord? Kuidas sisemine ahi suleti? Kaua kestis kütmine? Mille kaudu voolas tõrv ahjust välja? Kas on ahjudele, tõrvaste hoiukohale või tõrvapõletaja kaitseks ilmastiku eest ehitatud kaitsekatused? Missugused need on? Teatage muuseumile Teie ümbruses leiduvate tõrvaahjude asukohad! Joonistage plaanid ja läbilõiked!

8. Missugustesse nõudesse on tõrv pakitud (vaadid, tünnid v. m.)? Kas need valmistati eraldi selleks või on kasutatud juhuslikke nõusid? Kas ahjust saadud tõrv oli kohe tarvitamiseksõlblik? Kuidas eraldati tõrva sekka kogunenud vesi?

9. Kas Teie ümbruskonnas on aetud tõkatit? Kuidas aeti tõkatit ja missugust toormaterjali selleks kasutati? Kas tuntakse kadakaõli ajamist? Kuidas see toimus ja milleks seda kasutati? Kas on tõrvapõletamisel saadud ka tärpentiini? Missugused erilised seadeldised olid tärpentiini võtmiseks olemas? Kirjeldus ja joonised! Kuidas on valmistatud pigi? Milleks kasutati tõrvapõletamisel järelejäänud süsi?

10. Milleks on tõrva kasutatud? Milleks tarvitati pigi ja tärpentiini? Kas tõrva, pigi, tärpentiini ja süsi on müüdnud või vahetatud? Mille vastu? Kuidas mõõdeti (kaaluti) tõrva, pigi?

11. Kas on Teie ümbruskonnas olnud mõisades tõrvapõletamise ahjusid? Kes olid põletajateks? Kas on talupoegadele tehtud tõrvapõletamiseks takistusi (puude saamises või muul teel)?

12. Millal kadusid tõrvaaugud tarvitusest, millal ilmusid esimesed tõrvaahjud? Kes ehitas esimese tõrvaahju Teie ümbruses? Kas on tõrvaahjude ehitamiseks saadud mõisadest eeskuju?

I. T.

Vastused palume saata Riiklikule Etnograafilisele Muuseumile, Tartu, Raadi mõis.

Austavalt

RIIKLIK ETNOGRAAFILINE MUUSEUM.